

Kannanotto työvoimapalveluille ja KEHA-keskukselle

Suomen kuvataidejärjestöjen liitto

Liittomme jäsenyhteisöjen jäseniltä saamamme palautteen ja pian valmistuvan kuvataidejärjestöjen kuntayhteistyötä koskevan kartoituksen alustavien tulosten perusteella liiton hallitus on päättänyt ottaa kantaa työvoimaviranomaisen käytäntöihin kuvataiteilijoiden apurahatyöskentelyn selvittämiseen ja palkkatukijärjestelmään liittyen.

Kuvataiteilijoiden apurahatyöskentelyn selvittämisen osalta

Työvoimaviranomaisten käytännöt kuvataiteilijoiden apurahatyöskentelyn selvittämisessä vaihtelevat. Kuvataiteilijoiden keskuudessa keskusteluttaa tasaiseen tahtiin saako työvoimaviranomainen pyytää taiteilijalta apurahahakemusta työskentelyn selvittämiseksi. Suomen kuvataidejärjestöjen liitto ehdottaa työvoimaviranomaisten käytäntöjen yhdenmukaistamista ja selkeää ohjeistusta apurahalla työskentelyn selvittämiseksi sekä asian selvittämistä muutoin kuin edellyttämällä apurahahakemuksen toimittamista viranomaiselle.

Apurahahakemus voi sisältää liikesalaisuuksiin verrattavia tietoja ja työryhmissä työskentelevien henkilökohtaisia tietoja. Apurahahakemuksiin kirjatut suunnitelmat apurahan käytön aikataulusta ovat arvioita, ja voivat esimerkiksi kokonaisrahoituksen muutosten myötä muuttua. Apurahahakemus on luottamuksellinen asiakirja, joka on osoitettu apurahaa myöntävälle taholle – ei viranomaisille. Sen jakaminen eteenpäin ilman tarkoituksenmukaista syytä loukkaa yksityisyydensuojaa ja voi rikkoa myös tietosuojalainsäädäntöä. Näin ollen apurahahakemus ei ole tarkoituksenmukainen keino apurahalla työskentelyn selvittämiseksi. Yhdenmukaiset käytännöt puolestaan lisäävät työnhakijoiden turvallisuuden tunnetta taloudellisesti epävarmoina hetkinä ja luottamusta viranomaisiin kohtaan.

Apuraha -työskentelyn selvittämiseksi työvoimaviranomainen voi pyytää taiteilijan oman selvityksen lisäksi apuraha -pääöstä, näyttökuvaa rahoittajan apurahajärjestelmästä löytyvästä nostosuunnitelmasta tai tehdyistä nostoista kuin myös esimerkiksi kuvakaappausta verkkopankissa näkyvästä apurahan maksusta. Nämä keinot eivät vaaranna kuvataiteilijoiden henkilökohtaisia tietoja tai liikesalaisuuksia. Apurahahakemusta ei ole suunniteltu työvoimapolitiittiseksi asiakirjaksi eikä se sellaiseksi sovellu.

Palkkatukijärjestelmän kehittämisen osalta

Olemme kartoittaneet vuoden 2025 kuvataidejärjestöjen kuntayhteistyömuotoja kyselyn ja haastattelujen muodossa. Selvitimme kartoituksessa myös kuvataidejärjestöjen hyödyntämiä te-palveluita. Kyselyyn vastasi 45 järjestöä ympäri Suomen.

Alustavien tulosten mukaan palkkatukityöllistäminen on useille ammattimaisille kuvataidejärjestöille välttämätön työllistämisen muoto. 88% kyselyyn vastanneista kuvataiteen ammattijärjestöistä (22 järjestöä) vastasi kysymykseen työskenteleekö järjestössänne palkkatuella työllistettyjä työntekijöitä? ”jatkuvasti: järjestön ei olisi mahdollista työllistää henkilöitä kaikkiin tarvittaviin työtehtäviin ilman palkkatukea”. Palkkatukijärjestelmä on siis ammattijärjestöille merkittävä keino ja apu tarvittavan työvoiman palkkaamiseksi. Ilman tätä mahdollisuutta järjestöjen toimintaa ei olisi mahdollista toteuttaa nykyisessä laajuudessa ja muutamat vastaajat totesivatkin toiminnan jatkon olevan vaakalaudalla.

Kysyimme avoimella kysymyksellä ”Mitä esteitä tai haasteita olette kohdanneet työkokeilijoita ja palkkatukityöllistettyjä työllistäessänne? Vastaukset oli teemoiteltavissa kolmeen päähaasteeseen: rahoitus- ja säädosmuutokset, soveltuvien hakijoiden puute sekä palkkatuen ja työsuhteen lyhyt kesto. Vuonna 2024 ja vuoden 2025 alussa voimaan astuneet palkkatuen myöntämiseen liittyvät muutokset ovat tehneet sopivien työllistettävien löytämisestä entistä haastavampaa. Tämän lisäksi osaamistasoltaan työhön soveltuvien ja motivoituneiden henkilöiden löytäminen on vaikeaa. Palkkatuetun työsuhteen lyhyt kesto tuo mukanaan jatkuvaa vaihtuvuutta työntekijöissä, joka vie huomattavan määrän yhdistyksen resursseista ja vaikeuttaa työtehtävien kehittämistä.

Alueelliset kuvataidejärjestöt mahdollistavat kuntiin ammattimaista kulttuuritoimintaa ja kuntien toiminta-avustusten kautta täyttävät osaltaan lakia ammattimaisen taiteellisen työn tukemisesta. Kuvataidejärjestöt kaipaavat uusia ratkaisuja kunnilta ja KEHA-keskukselta tarvittavan työvoiman varmistamiseksi, sillä tilanne on monissa järjestöissä kestävä. Ehdotamme, että järjestökentän toimijoille kehitetään palkkatuen kaltainen työllistämisen malli, joka turvaa alueellisen taiteellisen toiminnan ja kuvataiteen saavutettavuuden kunnissa. Mallin toteuttamista ehdotamme suunniteltavan taiteilijalähtöiseksi, jolloin taiteilijat voivat työllistyä ja kehittää ammattitaitoaan alansa järjestöissä. Tuotanto-, näyttelytoiminta-, ja tiedotusosaaminen ovat osaamisen alueita, jotka voivat edistää uraa kuvataiteilijana. Mallissa tulee huomioida järjestöjen resurssit rekrytoida ja perehdyttää uusia työntekijöitä sekä työntekijöiden saatavuuden varmistaminen. Otamme mielellämme osaa kehittämistyöhön ja välitämme jäsenjärjestöjemme arjesta ja tarpeista tietoa eteenpäin.

1.9.2025 Suomen kuvataidejärjestöjen liiton hallituksen puolesta,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jenni Turunen'. The script is cursive and fluid, with the first name 'Jenni' and last name 'Turunen' clearly distinguishable.

Jenni Turunen